

1981, 17. února – Sdělení VONS č. 234 „Podrobnosti o případu Josefa Bárty“ o pokračování trestního stíhání Josefa Bárty pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi, o jeho zdravotním stavu, o domovní prohlídce v jeho bytě a o dalších prohlídkách souvisejících s tímto případem.

V bytě františkána P. Josefa Bárty, stíhaného podle § 178 tr. z. (maření státního dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi)¹ a drženého ve vazbě v Liberci (viz sdělení č. 221)², byla 28. 1. 1981 provedena domovní prohlídka, při níž příslušníci StB zabavili bohoslužebná roucha, kalichy, patěnu a konvičky. Rovněž ve dvou dalších domech, obývaných členy františkánského řádu, bylo zabaveno 11 bohoslužebních rouch, 4 kalichy, řeholní hábitě a dvojce konvičky.³

V souvislosti s trestním stíháním P. Josefa Bárty probíhá řada výslechů v Liberci i v Praze, které trvají často mnoho hodin a při nichž používají vyšetřovací orgány i různých výhružek, aby tak dosáhly usvědčujících výpovědí proti obviněnému.

Ačkoli P. Bárta je velmi těžce nemocen – prodělal v minulosti dva infarkty, trpí angínou pectoris – musí sdílet společnou celu se silnými kuřáky a tím se jeho zdravotní stav zhoršuje. Zatím marně žádá nápravu.

Vše nasvědčuje tomu, že ztíženými vazebními podmínkami se vyšetřující orgány snaží P. Josefa Bárta donutit k doznání, že se dopouštěl trestné činnosti, a tak dosáhnout oprávněnosti svého nezákonného jednání před naší i světovou veřejností. Zabavením bohoslužebních rouch a náčiní nemůže StB získat žádný důkaz trestné činnosti, o což zjevně usiluje. Zákon nikde nestanoví, že duchovní bez státního souhlasu nesmí vlastnit bohoslužebná roucha a náčiní a že nesmí konat soukromé bohoslužby. Ustanovení § 218, 219 zák. č. 49 Sb. (o hospodářském zabezpečení církví) se vztahuje pouze na duchovní v činné službě, kteří veřejně (!) působí a jsou státem materiálně zabezpečováni.⁴

Případ trestního stíhání P. Josefa Barty se má s nejvyšší pravděpodobností stát precedenem pro další případné postihy, a proto mu je třeba věnovat zvýšenou pozornost a usilovat vzhledem k vážnému zdravotnímu stavu obviněného o jeho okamžité propuštění na svobodu.⁵

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 3, s. 7.

POZNÁMKY

- ¹ Správně maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi.
- ² Viz dokument č. 222. K případu viz dále sdělení VONS č. 237 a 301, dokumenty č. 238 a 302.
- ³ Viz protokoly o provedení domovních pohlídek příslušníky Okresní správy SNB – Oddělení vyšetřování StB Liberec z 28. 1. 1981. OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Barty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81.
- ⁴ Myšlen byl zákon č. 218/1949 Sb. ze 14. října 1949 o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, který byl před listopadem 1989 ještě novelizován zákonem č. 88/1950 Sb., a vládní nařízení č. 219/1949 Sb. ze dne 18. října 1949 o hospodářském zabezpečení církve římskokatolické státem.
- ⁵ Trestní stíhání Josefa Barty a Ladislava Trojana vyvolalo poměrně značný ohlas doma i v zahraničí. Jako příklad je možno uvést dopis františkánského kněze Vojtěcha Aleše Zlámala ministerstvu vnitra obsahující protest proti razii vůči libereckým františkánům, žádost o zastavení těchto akcí a o propuštění J. Barty na svobodu z 26. 11. 1980, *Studie*, 1981, č. 74, s. 185–187, a jeho dopis adresovaný Okresnímu soudu v Liberci, okresnímu prokurátorovi v Liberci a vyšetřujícím referentům obsahující žádost o zastavení perzekuce františkánů v Liberci ze 4. 2. 1981 in: tamtéž, s. 187–188, nebo petici věřících prezidentu republiky se žádostí o zásah ve prospěch J. Barty ze 16. 12. 1980 in: *Studie*, 1982, č. 83, s. 467.

Případu se též věnovala Amnesty International. Na okresního prokurátora v Liberci se dopisem vyjadřujícím znepokojení nad trestním stíháním J. Barty obrátil 18. 4. 1981 člen dánské sekce Amnesty International Birte Lindell. Ještě před vynesením rozsudku nad Josefem Bártou a Ladislavem Trojanem napsali okresnímu prokurátorovi v Liberci členové skupiny švýcarské sekce Amnesty International v Allschwilu H. Baechtolf a V. Hedigerová. Oba dopisy totožného obsahu datované dubnem 1982 stejně jako dopis B. Lindalla jsou uloženy in: OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Barty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81. Po Bártově odsouzení

k nepodmíněnému trestu odnětí svobody vydala Amnesty International pohlednice obsahující žádost o propuštění J. Bárty (na rubu se nacházela fotografie J. Bárty a kopie barokní kresby františkánského kláštera v Hejnicích). LP, Sb. VONS, inv. č. 25, sign. IV/5, kart. 13. O zájmu AI svědčí též článek „Freedom of religion under fire in Czechoslovakia“ obsahující zprávu o případu J. Bárty, rozbor § 178 tr. zák. a jeho zneužívání, *Amnesty International Newsletter* 12, 1982, č. 8, s. 4.

Kvůli mezinárodnímu ohlasu celé kauzy projevil o případ zájem i sekretariát pro věci církevní Úřadu předsednictva vlády ČSSR. Jeho ředitel Karel Hruža požádal 8. 7. 1982 sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR o sdělení důvodu k odsouzení J. Bárty a L. Trojanana, aby mohl reagovat na intervenci generální kurie řádu minoritů ve prospěch odsouzených, kterou obdržel československý zastupitelský úřad v Římě. Sekretariát pro věci církevní Úřadu předsednictva vlády ČSSR požádal také tajemníka pro věci církevní ONV Liberec Jiřího Janků o zaslání rozsudku Okresního soudu v Liberci nad J. Bártou a L. Trojanem, viz koncept žádosti datovaný 28. 7. 1982. NA, Ministerstvo kultury ČSR/ČR – sekretariát pro věci církevní, kart. 130.